

הרשות הפלסטינית והסכמי השלום החדשים

מאת ד"ר (סא"ל מיל') שאול ברטל

מבט מבס"א, מס' 1,762, 29 בספטמבר 2020

תקציר: בין המסתייגים מהסכמי השלום בין ישראל לבין איחוד האמירויות ובחריין בלט קולה של הרשות הפלסטינית אשר הגדירה הסכמים אלו כבגידה בפלסטינים. במקום להירתע מנורמליזציה הגיע הזמן שהפלסטינים ילמדו לא לפחד מהשלום.

במשך שנים תמכו מדינות המפרץ בלאומיות הפלסטינית. פת"ח נוסד בסוף שנות החמישים בכווית. מדינות המפרץ נזקקו לעובדים רבים בשל תעשיית הנפט והפלסטינים היוו מרכיב חשוב מכוח העבודה הזר במפרץ עד תחילת שנות התשעים. תמיכתו הפומבית של אש"ף בפלישה העיראקית לכווית הביאה למשבר חריף ביחסי הפלסטינים עם מדינות המפרץ ולגרשם, לאחר המלחמה, של כ-400,000 פלסטינים ממדינות המפרץ בעיקר מכווית חזרה למקומות מוצאם.

בתקופת הסכמי אוסלו הצליחה ישראל ליצור קשרים פומביים עם מדינות המפרץ. בוועידה הכלכלית בקזבלנקה בנובמבר 1994 הציע שר החוץ שמעון פרס למדינות המפרץ "מטריית הגנה אטומית" מפני איראן. ההצעה לא הובילה לכינון יחסים רשמיים אך רושמה נותר איתן וקרוב לוודאי שהסכנה האיראנית והחשש מעימות איראני-אמריקני נוסף תרם אף הוא לחיזוק היחסים בין ישראל לבין מדינות המפרץ. התחושה הפלסטינית שבאה לידי ביטוי בפרסומים רבים היא שישראל ניצלה את פירות השלום - קרי נורמליזציה עם העולם הערבי והסכמים עם ירדן ועתה עם מדינות המפרץ - בלי לשלם את מחיר השלום, כלומר הסכם קבע של שלום צודק לפי השקפתם. הפלסטינים טענו במשך שנים שהבעיה הפלסטינית מהווה את לב הסכסוך הישראלי-ערבי ורק פתרונה יוביל לנורמליזציה ("תטביע") של מדינות ערב עם ישראל. עמדתם זכתה לתמיכה ביוזמת השלום הערבית שאושרה בבירות ב-28.3.2002. לפי יוזמה זו, מדינות ערב תנרמלנה את יחסיהן עם ישראל תמורת נסיגה ישראלית מלאה, הקמת מדינה פלסטינית שבירתה ירושלים, ופתרון צודק לבעיית הפליטים. ההסכמים שנחתמו עם איחוד האמירויות ובחריין חורגים מההסכמה זו.

ה"תטביע" מוגדר ככל קשר כלכלי, תרבותי וכיוב' בין מוסדות או פרטים פלסטינים/ערבים לישראלים. לפי ארגוני ה-BDS הפלסטינים, ישנו קשר ישיר בין נורמליזציה עם ישראל לבין מימוש הזכויות הפלסטיניות ובכללם "זכות השיבה", סוגיית ירושלים, ההתנחלויות ועוד.

הוועדה המרכזית של פת"ח שבראשה עומד מחמוד אלעלול ויו"ר הרשות הפלסטינית מחמוד עבאס ביטאו זאת במפורש. לדבריהם: "הסכם הנורמליזציה המשוגע מעודד את ההתנחלויות וגניבת האדמות". פריצת הדרך עם איחוד האמירויות ובחריין, כך מדגישים בפת"ח, "סותרת את החלטות ועידות הפסגה הערבית והאסלאמית שהדגישו את תמיכתם בבעיה הפלסטינית". בפת"ח מזכירים למדינות ערב שיש לדבוק ביוזמה הערבית מ-2002 כמות שהיא. החשש בפת"ח הוא שהסכמי הנורמליזציה עם מדינות המפרץ הם חלק מיישומה של תוכנית המאה "המדומה" כלשונם. לפי תוכנית זאת כ-30% משטחי יו"ש יסופחו לישראל ובשאר השטח תקום ישות פלסטינית עצמאית. תוכנית המאה נדחתה לחלוטין על-ידי אש"ף והרשות הפלסטינית. לכן בראיה הפלסטינית הסכמי הנורמליזציה הם "בגידה בירושלים ובמסגד אלאקצא, ובבעיה הפלסטינית ותמיכה בתוכנית המאה המדומה".

יש לברך את איחוד האמירויות, בחריין ומדינות נוספות שילכו בדרך של הסכמי שלום עם ישראל עוד בטרם הבשילו התנאים ביוזמה הערבית מ-2002. היוזמה הערבית הייתה איתות חיובי מצד מדינות ערב בתקופת מלחמת הטרור של ערפאת ("אינתיפאדת אלאקצא"). הפלסטינים שעתה מתרפקים על יוזמה זו היו עסוקים באותה עת בפיגועי טרור נגד ישראלים ככל שהשיגה ידם. התמורות שחלו מאז, המלחמות בעיראק, סוריה ותימן, עלייתו ונפילתו של ארגון דאע"ש, הסכנה האיראנית, ו"האביב הערבי" והשלכותיו, הובילו לחשיבה מחודשת בעולם הערבי ביחס לישראל. ישראל אינה הגורם למשברים הפוליטיים-צבאיים במזרח התיכון. במקום להירתע מ"תטביע" הגיע הזמן שהפלסטינים ילמדו לא לפחד מהשלום.

**ד"ר (סא"ל מיל') שאול ברטל, שימש בשורת תפקידי ביטחון ביהודה ושומרון. מרצה לעניינים פלסטיניים ואסלאם פונדמנטליסטי באוניברסיטת בר-אילן.*